

Tvůrčí proces a rozvoj kreativního myšlení

18. 11. 2025

NOTHING

INTENSE
CONCENTRATION,
NO ATTENTION
FOR PROBLEMS

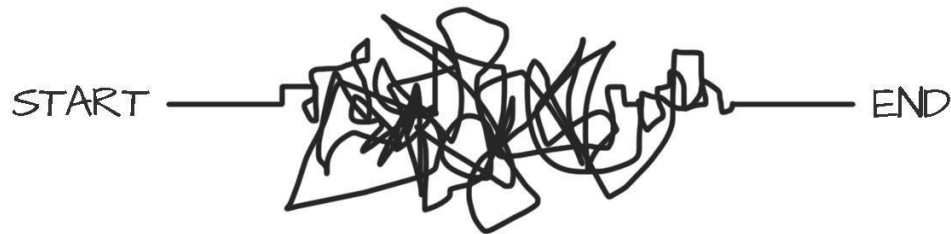
NÁRODNÍ GALERIE PRAHA NATIONAL GALLERY PRAGUE

Stanislav Sucharda
1866–1916: Tvůrčí proces
The Creative Process

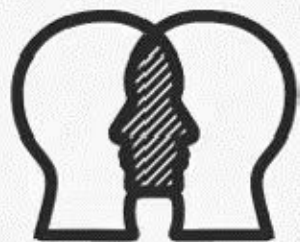
NGP

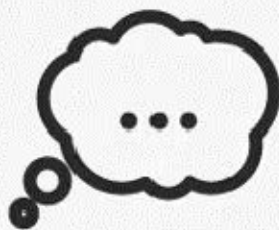
15.11.2019–5.4.2020
Veletržní palác / Trade Fair Palace

Preparation

Incubation

Illumination

Verification

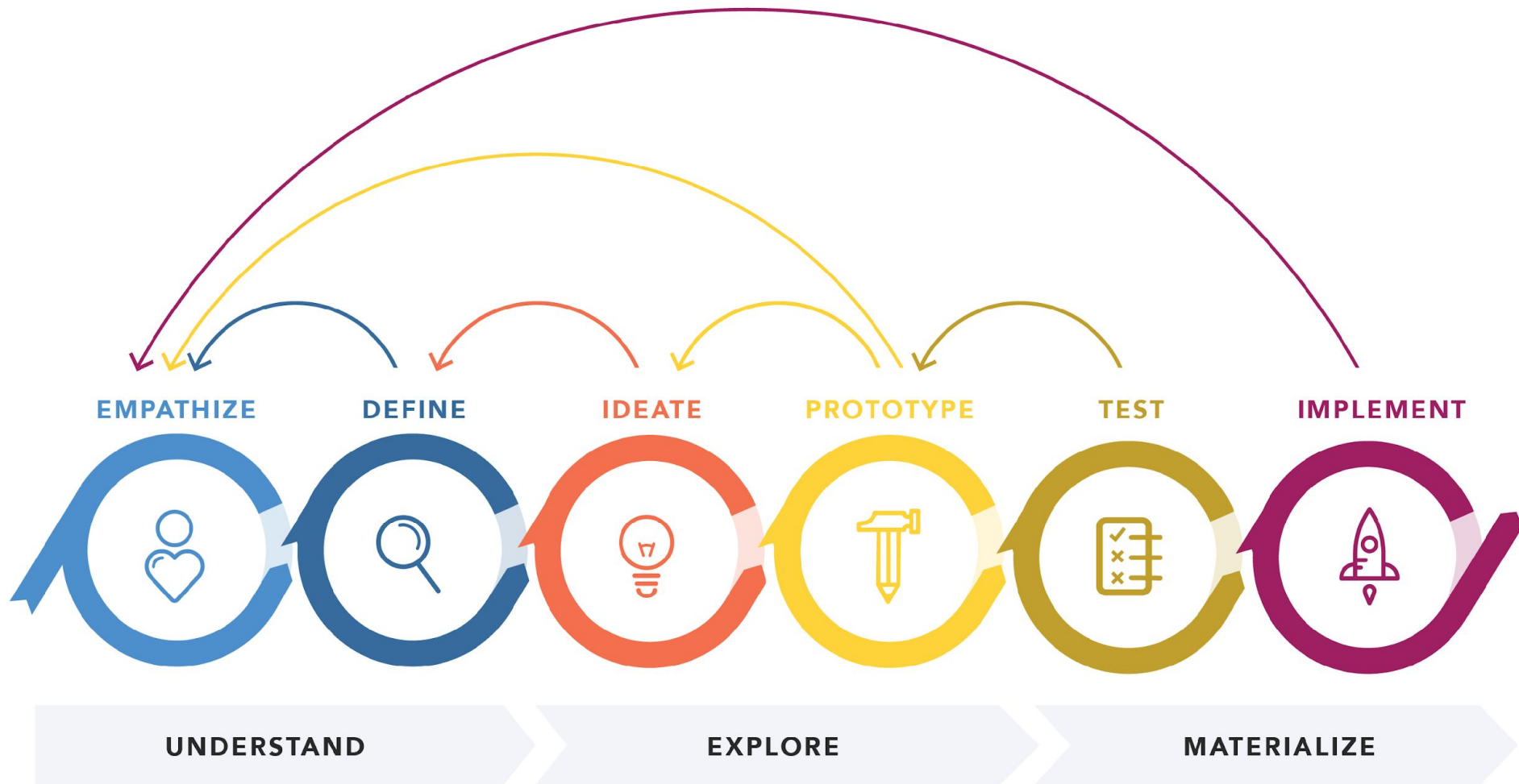
Tvůrčí proces

Graham Wallas (The Art of Thought, 1926):

1. **Preparace** – jedná se o přípravnou fázi, během které jedinec vytyčuje problém, na kterém chce pracovat. Opatřuje si informace, dělá si poznámky a plně se ponořuje do problému. Snaží se o dokonalé porozumění problému. Tato fáze může být velmi frustrující ve chvílích, kdy se nedaří aplikovat známé postupy a nedaří se najít řešení.
2. **Inkubace** – jedná se o fázi, ve které se problém nechává „uležet“, jedinec se jím nějakou dobu nezabývá. V této době pravděpodobně probíhá tzv. latentní zpracování problémové situace, které je nevědomé. Dochází k utřídění a restrukturalizaci informací, které jedinec nashromáždil v předchozí fázi.
3. **Iluminace** – tato fáze nastává po různě dlouhé době inkubace. Dojde v ní k náhlému vynoření se nápadu na řešení problému. Iluminace je provázena tzv. „aha zážitkem“, pocitem úlevy, vhledem.
4. **Verifikace** – v této fázi jedinec ověřuje kvalitu řešení nalezeného v předchozí fázi. Tato fáze může být velmi dlouhá a pak vyžaduje trpělivost a vytrvalost.

Design thinking

- Odpověď na to otázku, jak přijít na inovativní řešení tak, aby přinášelo skutečnou hodnotu zákazníkovi
- Snaha se maximálně vžít do pohledu zákazníka – **human-centered design**
- Myslet neznamená vědět – **evidence-based přístup**

Člověk myslí sémanticky...

- Sémiotika „o znacích“
- Sémantika „o významech znaků“
- ... kreativita je schopnost vytvářet jiné než triviální vazby mezi pojmy

Mechanismy tvořivého myšlení

- Asociace
- Analogie
- Fantazie a intuice

Brainstorming

Základní pravidla „otce brainstormingu“
Alexe Osborna (How To Think Up, 1942)

- Zákaz kritiky
- Uvolnění fantazie
- Vzájemná inspirace
- Kvantita nad kvalitou
- Všichni jsme si rovni

Brainstormingové sezení
Moderátor + účastníci

1. Pravidla
2. Definice problému
3. Rozcvička
4. Brainstorming
5. Vyhodnocení

Optimum 4–8 lidí: 50 % odborníci
z oboru, 30 % odborníci
z příbuzných oborů, 20 % laici

Varianty brainstormingu

- klasický
- negativní
- vizuální
- rolestorming

Brainwriting

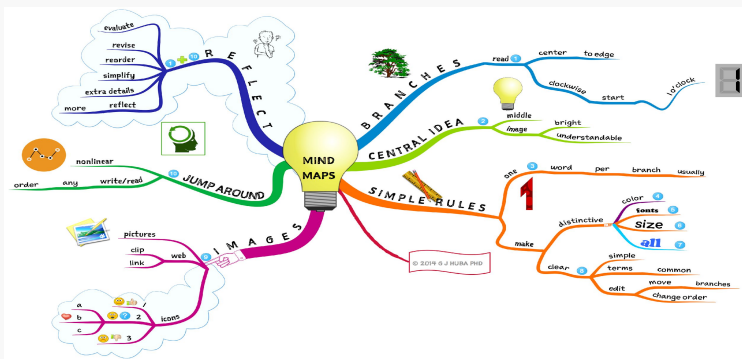
- brainwriting pool
- vynucený / strukturovaný brainwriting
- brainwriting 6-3-5
- brainwriting poker
- crawford slip

Mapy

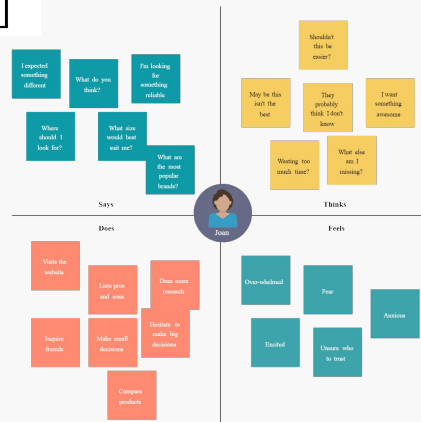
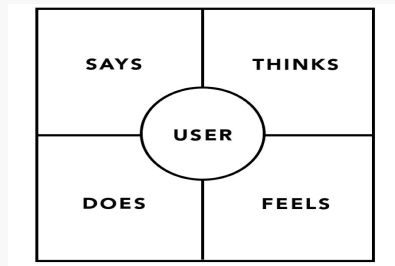
Myšlenkové mapy

Tony Buzan (The Mind Map Book, 1993)

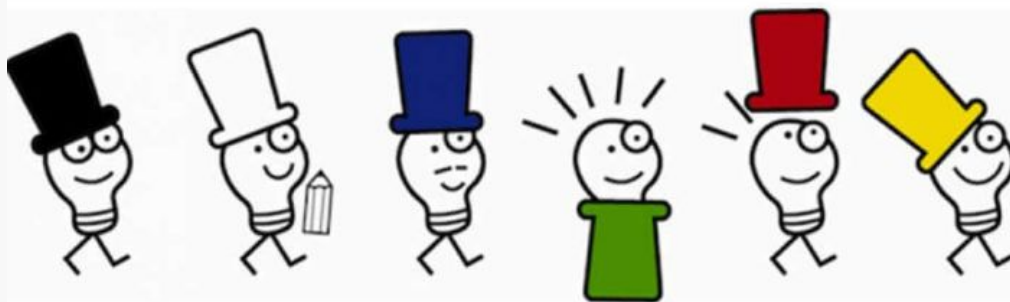
- objevování neznámých skutečností
- pomoc k pochopení širší problematiky

Empatické mapy

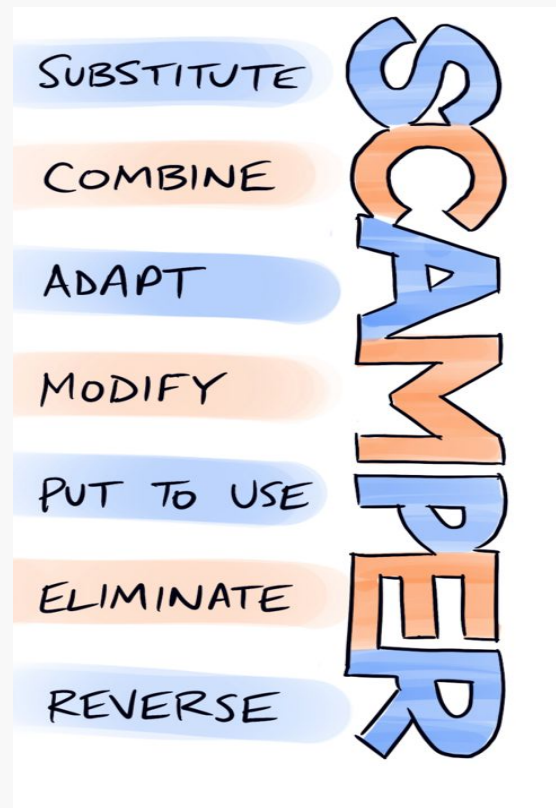
Židle a klobouky

Kontrolní seznamy

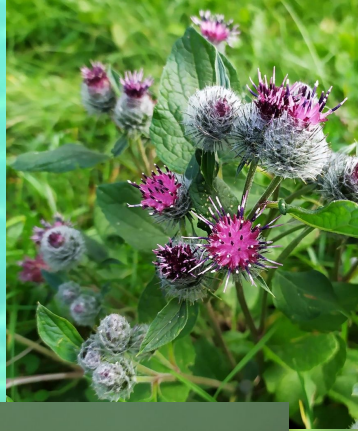
Osbornův seznam

- Použít jinak?
- Přirovnat k něčemu? Existuje tomu něco podobného? Čemu je to dobré? Je s tím něco srovnatelné?
- Předělat? Nová barva, nový zvuk, nová vůně, nový smysl, nový pohyb, nový tvar...?
- Zmenšit? Může být něco odstraněno? Může to být menší, tišší, světlejší, může se něco vynechat? Může se něco odlomit?
- Zvětšit? Může se něco přidat? Může se něco zesílit? Zrychlit? Zjasnit?
- Nahradit? Vyměnit barvu za jinou? Jiný materiál? Jiné místo? Jiný čas?
- Přeskládat? Pracovat úplně naopak? Pozpátku? Obrátit postup? Změnit plus na minus?
- Kombinovat? Spojit dva nápady do jednoho? Sloučit myšlenky navzájem?

“ Často se zamýšlím, jak by daný problém například vyřešil člověk sedící o pár míst před mnou. Tím jsem schopný dostat se ze své bubliny a najít nové typy inspirace. (studující MKPR)

“ Nejvíce ve mně stimuluje kreativitu zvědavost. Když si kladu víc a víc otázek, tak mě to motivuje hledat a přicházet na odpovědi a řešení. (studující MKPR)

Asociace a analogie

“ Účel cvičení je v tom, vytrhnout nás z obvyklých, strnulých drah vnímání a dovést nás do pozice nestability, která nám otevře cestu k novým myšlenkám. (De Bono)

- sériové asociace
- centrované asociace
- kreativní abeceda
- analýza podnětných slov
- myšlenkové provokace

„Obdoba, podobnost, shoda“

Arthur Koestler (The Act of Creation, 1964)

- Bisociace: nápad = střet a kombinace dvou myšlenek ze dvou myšlenkových dimenzí
- Bionika: inspirace v přírodě

“ Pokud něco skutečně stimuluje mou kreativitu, jsou to hlubší konverzace, během kterých se mísí mé vlastní vědomé i podvědomé znalosti a způsoby myšlení se znalostmi a způsoby někoho dalšího. I zde ovšem nastává otázka, jak moc je výsledná „kreativní“ myšlenka dílem mého vlastního vědomí a nakolik je jen syntézou externích impulsů od ostatních a mých podvědomých impulzů.
(studující MKPR)

“ Inspirují mě příběhy, ať už reálné, nebo fiktivní. Příběh dokáže probudit emoce, donutí mě se zamyslet. Je pro mě mimořádně inspirativní příběh nejen slyšet, ale také zažít nebo sama vymyslet. Příběhy nutí lidi cítit, a svět bez pocitů by byl podle mě hodně smutný svět. (studující MKPR)

Zdroje

- DACEY, John S. a LENNON, Kathleen. Kreativita. Překlad Jan Adámek. Vyd. 1. české. Praha: Grada, 2000.
- FRANKOVÁ, E. Kreativita a inovace v organizaci. 1. vyd. Praha: GRADA, 2011.
- HORŇÁK, Pavel. Kreativita v reklamě. Vyd. 1. Zlín: VeRBuM, 2014.
- CHADT, Karel, KOUŘIL, Lubomír a PECHOVÁ, Jana. Art of creativity, aneb, Kreativita jako klíčová kompetence v době změn. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009.
- LOSEKOOT, Michelle, #okreativite
- NÖLLKE, Matthias. Naučte se myslet kreativně: kreativní techniky pro váš úspěch v praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 2006.
- ŽÁK, Petr a René KAŠÍK. Kreativita a její rozvoj. Brno: Computer Press, c2004. Business books.